

Det underbara uret i Lund — en idé till en liten bok

Två barn, en flicka på ungefär 9–10 år och hennes något yngre bror, kommer in i en serie äventyr i och omkring staden Lund. Äventyren äger rum i nutid och under medeltiden — de upptäcker att det astronomiska uret i domkyrkan kan fungera som en tidsmaskin. Det verkar rent av som om det astronomiska uret i domkyrkan *styr* tiden. Händelserna i boken äger rum samtidigt som arkeologerna i Lund för första gången börjat med stora utgrävningar i området och kring Lundagård. Det är grunden till Nordeuropas största medeltidsborg som läggs i dagen.

Hur äventyret börjar

Utgrävningarna i Lundagård hade börjat under senvåren. I under den den följande vintern visas fynden på Kulturen. De båda barnen besöker Kulturen och fascinerar av allt som kommit i dagen. Arkeologerna berättar ganska utförligt om den svenske kungens Karl Knutsson Bondes härjningar i Skåne år 1452, om hur Lund belägras och faller i svenskarnas händer. Karl Knutsson lyckas emellertid aldrig ta ärkebiskopsborgen, utan drar vidare och bränner Falsterbohus. Med på visningen är en vacker spenslig flicka i 18-19 års ålder med en mycket stark utstrålning. Efteråt går man och tittar på uret i domkyrkan vid tolvslaget. Det visar sig att samma flicka de sett bland åskådarna på Kulturen är guide vid uret.

Resan till medeltiden

De båda barnen återvänder till utställningen på Kulturen och domkyrkan då och då på vägen hem från skolan. Flickan som visar

medeltidsuret känner alla dess hemligheter, och framför allt dess förmåga att fungera som tidsmaskin. De blir bekanta med henne. Hon är föräldralös, men bor hos sin fostermor. Vid ett tillfälle försvinner de alla tre ...

Lund år 1452

Trion hamnar i Lund veckan innan Karl Knutsson påbörjar belägringen av staden under februari månad 1452. Flickan från domkyrkan försvinner, och barnen lämnas ensamma på natten. Efter en nattlig odysse i den medeltida staden hittas de av brandvakten, som tar hand om dem och för dem till ett nunnekloster, tillika hittebarnhus. Priorinnan, som visar sig vara på pricken lik flickans från domkyrkan fostermor ger en novis order om att föra barnen till en cell att sova i för natten. Novisen är ingen annan än flickan från domkyrkan, men hon visar inga tecken på att hon känner barnen.

Profetian

Ryktena om Karl Knutssons härjningar har nått staden långt innan härskarorna, och borgarna rustar. Dagen efter ankomsten till medeltiden berättar barnen för novisen vad som kommer att hända under den kommande veckan. Flickan stelnar till, verkar känna igen skildringen (hon har ju hört den tidigare — eller snarare senare) — och fyller i berättelsen. Fostermodern får höra berättelsen, finner den intressant och för dem till en präst vid domkapitlet. De har ett långt samtal med prästen som ivrigt antecknar i en tjock bok vilken efter förhöret göms bakom en lös sten i muren. Barnen presenteras för ärkebiskop Tuve — Skånes furste och Danmarks mäktige

kyrklige ledare.

Belägring

Staden belägras och faller inom kort. Medan Karl Knutssons riddare och svenner härjar som bäst i staden flanerar barnen i den väl försvarade domkyrkan. Vid uret stannar de upp och plötsligt dyker flickan upp och "evakuerar" barnen till nutiden igen.

Efter åtskilliga dagar i medeltida Lund dyker barnen upp i domkyrkan. "Hejdå!", säger flickan, "jag har något mer att uträtta på 1400-talet", och försvinner in i klockan. De ser henne gå upp för den lilla spiraltrappan. Det visar sig att tiden har stått stilla; att barnen kommer trötta och smutsiga i lagom tid till kvällsmaten.

Utgrävningarna fortsätter

Efter att livet återgått i sina vanliga spår händer inget förrän utgrävningarna i Lundagård återupptas under försommaren. Utgrävningsområdet visas nu för grupper av skolbarn, och flickan och pojken besöker det med skolan. I en av groparna står en arkeolog och gräver i en husgrund. Han berättar om vad han funnit i gropan, och om hur rummet han står i har sett ut. Barnens ögon möts, och de känner igen sig.

"Stenen i väggen vid din högra fot sitter löst", ropar pojken, "titta vad som ligger bakom den!" Storasyster tittar ogillande på

brodern, som avslöjar deras hemlighet... Arkeologen ser upp, ser på sin fot och böjer sig ner. Han ruckar på stenen. Den sitter löst! Han böjer sig ner och drar ut den och tittar in i hålet. Där ligger den gamla handskriften från 1452! Arkeologen gör allt det som arkeologer bör göra; mäter, fotograferar, ritar skisser. Till sist friläggs den gamla handskriften, som naturligtvis är något fläckad och hundärad efter flera århundraden under en ruin. Boken förs med expressfart till konservatorer. Efter månader av arbete kan man reproducera texten. Handskriftstolkare, arkeologer, kyrkohistoriker och andra slår nu sina kloka huvuden i hop för att tolka urkunden.

Handskriften visar sig vara en krönika över vad som händer i Lund under mitten av 1400-talet. En stor del handlar om efterspelet av Karl Knutssons härjningar i staden. En uppseendeväckande episod relateras i detalj. Två barn och en ung kvinna, en novis vid ett kloster förs till domkapitlet. Trion kan i detalj relatera vad som skulle ske under de följande dagarna, och framför allt kunde de lägga fram en vinnande taktik för ärkebiskopen. Barnen försvinner under mystiska omständigheter under belägringen av borgen, men flickan blir skjuten under våldsamheterna då hon besöker murarna. Biskopen försöker få henne helgonförklarad, men anhållan vinner inget gensvar i Rom.

På vägen hem från Kulturen ser de guiden försvinna in i Lundadomen för att visa sin klocka för turisterna. Vem är hon?